

## **Prvi nastup Milosevicevih branilaca**

**Author:** [Ana Uzelac](#)

Advokati koje je Tribunal dodijelio okrivljenom cine sve kako bi, u mjeri u kojoj je to uopce moguće, poboljsali njegov položaj

Bivsi jugoslavenski predsjednik Slobodan Milosevic ovog se tjedna ozlojedjeno povukao u drugi plan: dvoje britanskih advokata, koji ga protiv njegove volje zastupaju u sudskom procesu pred Tribunalom, ispitali su prve svjedoke.

Tako su Stiven Kej (Steven Kay) i Dzijen Higin (Gillian Higgins) otpoceli dokazni postupak obrane na najvećem sudjenju za ratne zlocine organiziranom nakon Drugog svjetskog rata, a da pritom nisu raspolagali gotovo nicim izuzev popisa svjedoka sto ga je prije nekoliko mjeseci Milosevic podnio.

Kej je izjavio da je Milosevic u vise navrata odbio sastati se s dodijeljenim mu advokatima, uslijed cega su izostala i odgovarajuće upute u vezi sa strategijom obrane i nacinom na koji treba ispitivati svjedoke.

Advokati su saopćili kako su ipak nastojali da – na osnovu optuzenikove uvodne rijeci, nacina na koji je okrivljeni unakrsno ispitivao svjedoke optuzbe, kao i popisa svjedoka koji je podnio – rekonstruiraju konceptiju obrane kakvu bi on zelio, te da sada zapravo cine samo ono sto bi, prema njihovoj procjeni, cinio i sam Milosevic.

U skladu s tim, advokati su – polazeci od stavova koje je proslog tjedna u sudnici iznio Milosevic – zatražili i u medjuvremenu dobili odobrenje za pokretanje pomalo bizarnog zalbenog postupka protiv odluke o njihovom vlastitom imenovanju.

Cini se da su prvi svjedoci koji su se ovog tjedna pojavili pred sudom prihvatili strategiju politizacije obrane, o kojoj su promatraci prethodno govorili kao o najvjerojatnijoj taktici za koju ce se bivsi jugoslavenski predsjednik opredijeliti.

Milosevic je, naime, najavio kako namjerava pokazat da odgovornost za raspad zemlje snose zapadne zemlje, sto je uvjerenje koje izgleda s njim dijele i ovojedni svjedoci.

Usprkos tome, potkraj tjedna su branioci objavili da imaju “problema sa svjedocima”, posto su dvojica koji su bili predvidjeni za sljedeci tjedan odbila svjedociti, pri cemu su takvu odluku pokusali opravdati odlukom sudskog vijeca da se optuzeniku branilac dodijeli mimo njegove volje.

Nakon toga je predsjedavajući sudac – Patrik Robinson (Patrick Robinson) s Jamajke – upozorio Milosevica da ce on osobno, kao okrivljena osoba, “biti odgovorna” ukoliko, zbog njegovog odbijanja da suradjuje s advokatima, pred sudom ne budu izneseni dokazi koji mu idu u prilog.

Kao prvi svjedok obrane ovog se tjedna pojavila Miloseviceva nekadasnja pravna savjetnica i profesorica beogradskog Pravnog fakulteta Smilja Avramov, koja je u vrijeme dok je optuzeni bio na vlasti u vise navrata bila i njegov pregovarač. U potpunosti je svojstvu sudjelovala i na pregovorima koji su s predstavnicima bivših jugoslavenskih republika i Evropske Unije vodjeni neposredno uoci, ali i nakon raspada Jugoslavije.

Nazivajući Milosevica “mirotvorcem”, svjedokinja je izjavila da, barem u vrijeme onih pregovora na kojima je ona sudjelovala, nije postojao nikakav Milosevicev plan rasturanja Jugoslavije. “Naprotiv”, rekla je ona, “on je bio opsjednut njenim ocuvanjem” – čak i nakon što su dvije zapadne republike, Slovenija i Hrvatska, proglasile nezavisnost.

“Nikada nije bio u stanju ni zamisliti bilo što drugo osim Jugoslavije”, rekla je ona, da bi kasnije ipak potvrdila kako je Milosevic pristao priznati Sloveniju i Hrvatsku – pod uvjetom da Srbi iz Hrvatske dobiju “pravo na ostanak u Jugoslaviji”.

Pokusavajući opovrgnuti navode optuzbe da je Milosevic zapravo nastojao stvoriti “Veliku Srbiju”, Avramova je priznala da je po njegovom mišljenju pristajanje na nezavisnost spomenutih republika za sobom nuzno povlačilo i promjenu granica.

“Platforma [njenog pregovaračkog tima] bila je da pregovaramo, ali da pitanje granica ostane otvoreno”, rekla je ona.

Svjedokinja je također pokušala pobiti tezu po kojoj je Milosevic imao presudan utjecaj na srpska politička rukovodstva u Bosni i Hrvatskoj. Ona je bivšeg lidera hrvatskih Srba Milana Babica opisala kao “ekstravagantnu i samouvjerenu osobu” koja je odbijala sve ponude tadašnjeg predsjednika Jugoslavije. Babica je inače Haski tribunal već proglasio krivim za zločine koji su na teritoriji pod kontrolom Srba počinjeni nad Hrvatima u vrijeme dok se on nalazio na vlasti.

Jos je manji – po mišljenju Avramove – bio Milosevicev utjecaj na bosanske Srbe.

Njihov lider Radovan Karadžić – jedan od najtraznijih haskih bjegunaca – bio je, prema riječima svjedokinje, “veliki intelektualac s ogromnim moralnim autoritetom”, te je među bosanskim Srbima, koji su ga smatrali ravnim Milosevicu, predstavljao “vlast iznad svih drugih”.

Svjedokinja je priznala da se Karadžić pred kraj rata povukao, prepustivši Milosevicu da na dejtonskim pregovorima zastupa i bosanske Srbe. Napomenula je da je potonji bjegunac to učinio “teska srca”.

Pitanje prirode odnosa koji su vladali između Milosevica s jedne, i rukovodstva bosanskih Srba s druge strane, predstavlja i samu srž najteže optuzbe s kojom se okrivljeni suocava – genocida u Bosni.

Protiv bivšeg jugoslavenskog predsjednika podignute su tri optuznice, koje se redom odnose na nedjela počinjena u ratovima u Hrvatskoj, Bosni i na Kosovu. Radi se o ukupno 66 optuzbi za ratne zločine, zločine protiv čovječnosti i genocid.

Kao sljedeći svjedok obrane pojavio se ovog tjedna Džejms Džatras (James Jatras), bivši vanjskopolitički analitičar Republikanske stranke pri američkom Senatu i autor nekoliko izvještaja u kojima se opisuju različiti aspekti politike Sjedinjenih Država prema bivšoj Jugoslaviji.

Džatras je priznao kako je sve što je sudu u prilici ponuditi zapravo “mišljenje jednog analitičara”, posto su njegovi izvještaji i analize počivali gotovo isključivo na javno dostupnim izvorima.

Najveći dio njegovog svjedočenja bio je posvećen pitanju dopremanja iranskog oružja u Bosnu. To pitanje je dospjelo u središte pažnje javnosti nakon što je u američkoj štampi bila objavljena informacija da su tokom rata u Bosnu preko Hrvatske – usprkos tadašnjem embargu Ujedinjenih naroda – pristizali kontingenti

iranskog oruzja.

Nakon intenzivne rasprave, americki je Kongres ipak dopustio nastavak tih isporuka, a protiv onih koji su sudjelovali u citavoj operaciji nisu bile poduzete nikakve mjere.

Tokom ovojednog saslusanja pred Tribunalom ponovo se raspravljalo o svemu tome, pri cemu se pokazalo da obrana zapravo ne raspolaze nikakvim novim dokazima.

Dzatraš je insistirao da su i demokrati i republikanci svojevremeno zatvarali oci pred nespornim utjecajem islamskih zemalja na Bosnu, kao i pred necim sto je u jednom od svojih izvjestaja sam svjedok nazvao "radikalno islamskom prirodnom sarajevskog rezima".

Dzatraš je govorio i kako mu je, na temelju kontakata koje je imao u Senatu tokom ljeta 1998., "kao analiticaru" postalo sasvim "jasno" da je americka administracija pod vodstvom tadašnjeg predsjednika Bila Klinton (Bill Clinton), punih sest mjeseci prije no sto je NATO-bombardiranje pocelo, "unaprijed isplanirala napad na Srbiju", te da je u medjuvremenu samo cekala pravi izgovor za tu operaciju.

"Saznao sam iz povjerljivih i pouzdanih izvora, od jednog visokog americkog duznosnika, kako su, tokom pregovora [o buducnosti Kosova] u Rambujeu, SAD ´namjerno postavile letvicu previsoko za srpsku delegaciju. Njima je potrebno nekakvo bombardiranje, pa ce ga i prirediti´", naveo je Dzatraš.

Obrana medjutim nije ponudila nikakve konkretnije dokaze da je americka politika zaista bila takva. No i nezavisno od toga, ostaje nejasno kakve bi veze svi ti podaci mogli imati s Milosevicim slucajem, imajući u vidu da se njemu ipak pripisuje zapovjedna odgovornost za niz zlocina koje su nad albanskim civilima na Kosovu – a nakon sto je bombardiranje pocelo – pocinile jugoslavenske snage.

Tokom poduzeg unakrsnog ispitivanja, optuzba je prvo nastojala istaci okolnost da svjedok nije ponudio nikakve cinjenice kojima bi potkrijepio tvrdnje, da bi potom iznijela i odredjene rezerve prema njegovom analitickom radu, ukazujući na Dzatrašovu povezanost s predstavnicima anti-islamske struje unutar grcke pravoslavne zajednice u SAD-u.

Tuzilac Džefri Najs (Geoffrey Nice) pozvao se na teoloski esej koji je Dzatraš objavio u jednoj americkoj publikaciji grckih pravoslavaca, a u kojem je Islam nazvao "dzinovskom masinom za ubijanje krsčana".

Nakon sto je zatražio da se i on obrati sudu, Milosevic je advokate koji su mu dodijeljeni napao zbog toga sto su citavi tjedan "potrosili" na svega dva svjedoka. Na njegovom se popisu inace nalazi 1.631 svjedok, dok dokazni postupak obrane ne smije trajati duze od 150 radnih dana.

S izvjesnim ogorcenjem, pokazujući i prve znake nervoze, Kej je pokusao "pojasniti stvar", ukazujući da je i Milosevic planirao prvog tjedna ispitati ukupno tri svjedoka. Buduci da se jedan od njih odbio pojaviti, branilac je, kako kaze, ipak postavio onaj raspored koji je nacinio njegov klijent.

Tokom trajanja ovojednih saslusanja, Milosevic je koristio svaku priliku da optuzi Tribunal sto ga je lisio prava da se samostalno brani, kao i da napadne braniocce koji su mu dodijeljeni.

"Oтели ste mi pravo da se branim i prepustili me ovom gospodinu Keju, koji nije moj zastupnik. On zastupa vas", rekao je Milosevic vec prvog dana, prije no sto mu je predsjedavajući sudac isključio mikrofon.

“Gospodine Milosevicu, necu Vam dozvoliti da stalno govorite jedno te isto”, upozorio ga je Patrik Robinson. Usprkos tome, slicnih optuzenikovih upadica bilo je i kasnije, pa se cini da ce one u ovoj fazi postati neodvojivi dio procesa.

Sudije bi Milosevicu povremeno pruzale priliku da se obrati vijecu, a on bi pak svaku od njih iskoristio da braniocima optuzi za “razvodnjavanje” svoje obrane, “tracenje vremena” i “postavljanje pogresnih pitanja”. Potom bi se pokusao vratiti na raspravu o pravu na samostalnu obranu, a to bi se zavrсило tako sto bi mu predsjedavajući isključio mikrofon.

Sud je odluku o dodjeljivanju advokata bivšem jugoslavenskom predsjedniku donio nakon sto je ovog ljeta, zbog zdravstvenih problema optuzenog, praktično doslo do zastoja sudskog procesa.

Ali, iako je sudsko vijeće procijenilo da Milosevic više nije u stanju braniti se samostalno, sud mu i dalje dozvoljava sudjelovanje u vlastitoj obrani, i to tako sto ce pomagati braniocima u pripremanju svjedoka; dopusteno mu je i da ih (nakon sto to ucine njegovi advokati) osobno ispituje.

Milosevic je medjutim odbio obje ponudjene mogućnosti i u skladu s tom odlukom se i ponasao na ovoj jednim saslušanjima.

Kej je pak 10. rujna/septembra saopćio da su još dvojica svjedoka, čija su svjedočenja bila predviđena za naredni tjedan, u međuvremenu odbila pojaviti se pred Tribunalom. Radi se o neimenovanom kanadskom znanstveniku i bivšem sovjetskom premijeru Nikolaju Rizkovu (Nikolay Ryzhkov). Potonji se, obrazložujući svoje odustajanje, javno pozvao na dodjeljivanje advokata optuzenom. A barem jedan od spomenute dvojice je, kako tvrdi Kej, od svoje prvobitne namjere da svjedoci odustao nakon sto je obavio telefonski razgovor s Milosevicem.

To je podstaklo sudsko vijeće da ostro upozori Milosevica da ce on sam biti odgovoran za spriječavanje iznosenja dokaza.

Takodjer, predsjedavajući sudac je optuzenog još jednom podsjetio da je njegovo sudjelovanje u procesu zapravo poželjno. Pa ipak: “Ukoliko ta mogućnost ne bude iskoristena, sudjenje ce se nastaviti, i nitko neće moći kazati kako nije pravedno”, upozorio je on.

Ana Uzelac je voditeljica projekta IWPR-a u Hagu.

**Location:** [Balkans](#)  
[Kosovo](#)  
[Croatia](#)  
[Bosnia and Herzegovina](#)

---

**Source URL:** <https://iwpr.net/sr/global-voices/prvi-nastup-milosevicevih-branilaca>